

«Κανένας 'εν μπορεί να ποτινάξει που πάνω του τζέινον πόνι»

► Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΚΥΘΡΕΩΤΗ**

Αν η κυπριακή ή σχετιζόμενη με την Κύπρο λογοτεχνία άπτεται πρωτίστως ταυτοτικών προβληματισμών, η Κωνσταντία Σωτηρίου, με το πρώτο της κιόλας βιβλίο, καταγράφει μια σημαντική συμβολή και μια ιδιαίτερη, πειστική πρώτη παρουσία στο πλαίσιο της συγκεκριμένης θεματικής.

Με κεντρική ηρωίδα μια γεννημένη χριστιανή και μέλος της ελληνοκυπριακής κοινότητας, η οποία παντρεύεται στη συνέχεια έναν μουσουλμάνο Τουρκοκύπριο και περνάει μεγάλο μέρος της ζωής της μέσα σε ένα περιβάλλον που αγνοεί την προέλευσή της, το μυθιστόρημα της πρωτοεμφανιζόμενης Κύπριας πεζογράφου εγγράφει στον πυρήνα του το ζήτημα της ταυτότητας, ενσωματώνοντάς το, μακριά από θεωρητικοποιήσεις, σε πολλαπλά επίπεδα – πρώτα απ' όλα, στο επίπεδο του μύθου, όπου οι συγκρούσεις (εσωτερικές και εξωτερικές) εκφράζονται γλαφυρά σε διάφορα σημεία του βιβλίου, όπως στα όνειρα που βλέπει η ηρωίδα, όπου αποκαλείται άλλοτε Ελένη, άλλοτε Χατισέ, και άλλοτε μαμά (μια τρίτη, ανεξάρτητη ταυτότητά της) ή στο γεγονός ότι ακόμα και ο γιος της αγνοεί την καταγωγή της, κάτι που δίνει και την αφορμή για την άρτια και μετρημένη δραματουργική κορύφωση του μυθιστορήματος.

Μεγαλωμένη στην κυπριακή ύπαιθρο, η ηρωίδα της Σωτηρίου καταφτάνει σε νεαρή ηλικία, μετά τον θάνατο των γονιών της, στη Λευκωσία, την οποία αντιμετωπίζει ως έναν άλλον, εντελώς διαφορετικό κόσμο. Με τον γάμο της εισέρχεται μέσα στο περιβάλλον της τουρκοκυπριακής κοινότητας – ακόμα μία μείζων αλλαγή στη ζωή της και στον τρόπο με τον οποίον αυτοπροσδιορίζεται, ενώ με τον θάνατο του άντρα της μένει μόνη της με τον γιο της, τον οποίο μεγαλώνει στην κατεχόμενη Κύπρο, ως Τουρκοκύπρια. Όταν ανοίγει η Πράσινη Γραμμή, ο γιος της επιδιώκει να αποκτήσει την υπηκοότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας και ταυτόχρονα την ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη, γεγονός που αναπόφευκτα θα τον οδηγήσει στην ανακάλυψη και του μυστικού της μητέρας του. Και από την απλή ακόμα παράθεση της πλοκής είναι ξεκάθαρο πως στην καρδιά του βιβλίου της Σωτηρίου βρίσκεται το θέμα των διαφόρων κυπριακών ταυτοτήτων, συχνά συγκρουόμενων και αλληλοεπικαλυπτόμενων.

Η σχετική προβληματική καθρεφτίζεται επίσης στην τεχνική του βιβλίου, αφού στην κύρια ροή παρεμβάλλεται μια πανσπερμία παραθεμάτων, με έντονο το δημώδες ή προφορικό στοιχείο, υπονομεύοντας έτσι την

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΣΩΤΗΡΙΟΥ
«Η Αϊσέ πάει διακοπές»

Μυθιστόρημα

Πατάκης, 2015

Σελ. 104

αυθεντία της μιας και ομοιόμορφης αφήγησης (αποτέλεσμα στο οποίο συντείνει και το γεγονός ότι η κύρια αφήγηση εκφέρεται σε δεύτερο πρόσωπο). Η πολυμορφία εξάλλου εκτείνεται και στο γλωσσικό πεδίο, αφού η πλειονότητα των εμβόλιμων μερών παρατίθεται στην κυπριακή διάλεκτο, γεγονός που, σε συνδυασμό με το περιεχόμενο ορισμένων εξ αυτών, τονίζει την κυπριακή ιδιαιτερότητα και μοιάζει να υπαινίσσεται την ύπαρξη μια παράλληλης, διακριτής, καθαρά κυπριακής ταυτότητας.

Πέρα από τα παραπάνω, αξίζει να επισημανθεί πως το μυθιστόρημα της Σωτηρίου διαβάζεται απνευστί, χάρη στην εξαιρετική χρήση των αφηγηματικών τεχνικών και στην ενστικτώδη εκτύλιξη της αφήγησης, που δεν ακολουθεί γραμμική ανάπτυξη, αλλά μια τεθλασμένη πορεία στον χρόνο, εξυπηρετώντας τον σκοπό της σταθερής συγκινησιακής φόρτισης. Το συγκινησιακό φορτίο, η οικονομία του οποίου είναι εξ ορισμού ιδιαίτερα δύσκολη μέσα στη σχετική θεματική, κατανέμεται ισόρροπα σε ολόκληρο το κείμενο, αφού η πεζογράφος φαίνεται να αποφεύγει τις έντονες εξάρσεις, προκρίνοντας μια υπόκωφη διαρκή συγκίνηση την οποία συντηρούν και παραλλάσσουν σε λεπταίσθητες αποχρώσεις τα εμβόλιμα μέρη, με την προφορικότητα και την αμεσότητά τους.

Επιγραμματικά, πρόκειται για ένα τεχνικά άρτιο, δομικά ενδιαφέρον και αναγνωστικά απολαυστικό πρώτο βήμα.